

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-04-10
Besvaras senast
2025-04-23 kl. 12.00

Till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1041 Biståndsinsatser i konfliktområden

Under 2024 har flera av världens mest sårbara länder – däribland Sudan, Myanmar, Palestina, DR Kongo och Afghanistan – präglats av ökande väpnade konflikter, humanitära kriser och allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna. Det är i dessa kontexter som biståndsinsatser är som mest akuta och samtidigt som mest riskfyllda.

I Sidas årsredovisning för 2024 (s. 13–14) konstateras att den globala utvecklingen gör det alltmer komplext att bedriva bistånd i dessa miljöer. Sida skriver att ”det krävs mer omfattande kontext- och riskanalyser för att säkerställa att biståndet gör nytta och inte orsakar skada”. Samtidigt uppger myndigheten att regeringens förändrade styrning – med nya prioriteringar, kortsiktiga strategier och minskat utrymme för flexibel anpassning – försvårar genomförandet i just dessa kontexter.

Detta är särskilt oroande eftersom flera av Sidas mest resurskrävande och politiskt känsliga insatser sker i just konfliktzoner. Det handlar om stöd till fredsbyggande, humanitära insatser, rättsstatsuppbyggnad och civilsamhälle – områden där operativ frihet och långsiktig planering är avgörande.

Sida skriver också att man tvingats ”förändra sin planering i vissa strategier till följd av nya eller ändrade styrsignaler”, vilket lett till förseningar i implementering och osäkerhet för partnerorganisationer. Detta gäller exempelvis Palestina, där biståndsinsatser under året varit föremål för både politisk debatt och intern omprioritering.

Från socialdemokratiskt håll anser vi att biståndet måste vara konfliktsensitivt och professionellt hanterat. Det kan inte styras utifrån dagspolitiska utspel eller symbolpolitik. Regeringens styrsignaler måste ge utrymme för expertmyndigheten Sida att agera snabbt och flexibelt i akuta lägen och måste baseras på gedigen analys – inte på ideologiska låsningar.

Att agera i dessa miljöer kräver också samordning mellan flera politikområden. För att insatser i konfliktzoner ska fungera måste det finnas en samsyn mellan Utrikesdepartementet (bistånd och diplomati), Justitiedepartementet (rättsstat och skydd av civila) och Försvarsdepartementet (när det gäller säkerhetsläget och svenska insatser inom totalförsvaret och civilt försvar). En sådan samordning är inte synlig i regeringens agerande under 2024.

Mot denna bakgrund är det nödvändigt att regeringen förklarar hur biståndet till konfliktdrabbade länder kan genomföras utan att förlora i effektivitet och ansvarstagande – trots den styrning som Sida själv beskriver som försvårande.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Benjamin Dousa:

Vilka åtgärder har statsrådet inom ramen för sin tjänsteutövning vidtagit för att säkerställa att biståndsinsatser i väpnade konfliktzoner kan genomföras effektivt och ansvarsfullt, med beaktande av den kritik som Sida riktar i sin årsredovisning för 2024 mot regeringens styrsignaler, och hur har detta arbete samordnats med Justitiedepartementet och Försvarsdepartementet för att säkerställa en sammanhållen svensk politik i konfliktdrabbade miljöer?

.....

Olle Thorell (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck